

Crna Gora
Ministarstvo javne uprave

**Informacija o implementaciji jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku
razmjenu podataka između državnih organa i organa državne uprave**

Podgorica, decembar 2018. godine

SADRŽAJ

SADRŽAJ.....	2
UVODNE NAPOMENE	3
PRAVNI OKVIR.....	5
OPIS JISERP-A.....	6
DOSADAŠNJE AKTIVNOSTI	9
AKTIVNOSTI KOJE SU U TOKU	13
FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ.....	16
BUDUĆE AKTIVNOSTI	17
ZAKLJUČAK.....	18

UVODNE NAPOMENE

Uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka između državnih organa i organa državne uprave (u daljem tekstu: JISERP) je zakonski normirano u cilju stvaranja boljih uslova za rad efikasne javne uprave i eliminisanja barijera za dalji razvoj elektronske uprave u Crnoj Gori. U prethodnom periodu je identifikovan sistemski problem koji utiče na efikasnost administracije, a odnosi se na pribavljanje dokumenata po službenoj dužnosti. S tim u vezi, normirana je obaveza državnih organa i organa državne uprave da dokumenta odnosno podatke pribavljaju kroz informacioni sistem za razmjenu podataka između državnih organa.

Ovaj sistem je baziran na vezi između mrežne i systemske infrastrukture na kojoj počiva informacioni sistem državnih organa i organa državne uprave (u daljem tekstu: organi) i tehnološki divergentnih aplikativnih rješenja pojedinih organa. Sa njim se omogućava i obezbjeđuje razmjena podataka između više različitih sistema organa, nezavisno od njihove kompatibilnosti. Uspostavljanjem JISERP-a, značajno će se ubrzati obavljanje upravnih nadležnosti.

Primarni cilj realizacije ovog projekta je implementiranje novih funkcija državne uprave, koje će povećati njenu efikasnost i efektivnost i samim tim obezbijediti kvalitetnije usluge građanima i privredi, odnosno postati njihov servis.

Osnovna funkcija ovog centralnog interoperabilnog sistema jeste da institucijama obezbijedi jedinstvenu komunikacionu platformu za razmjenu podataka, kao i kvalitetno i brzo pružanje usluga, s ciljem da se:

- pojednostave procedure razmjene;
- redukuje unos podataka, u smislu preuzimanja podataka koji su već uneseni i nalaze se u nekom od postojećih elektronskih registara i evidencija, a ne njihovog multipliciranja putem ponovnog unosa;
- poveća transparentnost u organima u smislu davanja na uvid informacija o podacima koji su u vlasništvu organa (autentični, odnosno izvorni podaci);
- unaprijedi sveukupna djelotvornost javne uprave.

Unapređenje usluga koje pružaju organi, počinje sa unapređenjem interne komunikacije između državnih organa i organa državne uprave. Uspostavljanje i međusobno povezivanje odgovarajućih registara pruža mogućnost za najracionalniji tok podataka od mjesta na kojem podaci nastaju do krajnjih tačaka na kojim se ti podaci koriste.

Harmonizovan i unificiran pristup informacionim sistemima, koji podržavaju pružanje javnih usluga, kroz vođenje Evidencije registara i informacionih sistema u JISERP-u, donosi novine u upravljanu procesima razmjene podataka.

Aktivnosti državnih organa i organa državne uprave u vezi uvida u podatke, preuzimanja i davanja podataka na korišćenje vršiće se preko JISERP-a. Upravljanje tim informacionim sistemom za potrebe svih organa vrši Ministarstvo javne uprave (u daljem tekstu: MJU), što je propisano Zakonom o elektronskoj upravi.

Projekat JISERP se realizuje u skladu sa potpisanim Sporazumom o zajedničkom finansiranju projekta Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) i Vlade Crne Gore, koji je Vlada usvojila na sjednici od 31. jula 2015. godine.

Jedna od komponenti ovog projekta je i **izvještaj o razvoju po mjeri čovjeka na temu informaciono-komunikacionih tehnologija i razvoja**. U okviru Izvještaja, UNDP će obraditi pitanje značaja informaciono-komunikacionih tehnologija za podsticanje ekonomije i veću transparentnost i efikasnost državne uprave u cilju poboljšanja kvaliteta života svih građana u Crnoj Gori. Izvještaj će otvoriti raspravu o načinima na koje se tehnologija može koristiti za održivi razvoj po mjeri čovjeka. Dodatno, izvještaj će identifikovati različite načine upotrebe tehnologije u specifičnim oblastima socio-ekonomskog razvoja i ocijeniti njegov potencijal kao instrument za razbijanje prepreka za stvaranje i širenje znanja, participaciju građana i stvaranje nove ekonomske vrijednosti za društvo.

PRAVNI OKVIR

Zakonom o elektronskoj upravi (“Službeni list CG”, broj 32/14) propisno je da su organi državne uprave i državni organi dužni da razmjenjuju podatke iz registara koje vode i informacionih sistema kojima upravljaju kroz jedinstveni informacioni sistem za elektronsku razmjenu podataka. Državni organi i organi državne uprave dužni su da Ministarstvu javne uprave dostavljaju podatke o registrima koje vode i informacionim sistemima kojima upravljaju, radi koordinacije i upravljanja projektima u oblasti informacionog društva za potrebe tih organa. Tim zakonom je propisano da Ministarstvo javne uprave vodi evidenciju o elektronskim registrima i informacionim sistemima organa državne uprave.

Zakon o elektronskoj upravi donesen je sa ciljem eliminisanja otpora državne uprave prema novoj i modernijoj organizaciji uprave koja, kroz dostupnost u bilo koje vrijeme i sa bilo kojeg mjesta, treba da bude servis građana i privrede u pravom smislu te riječi.

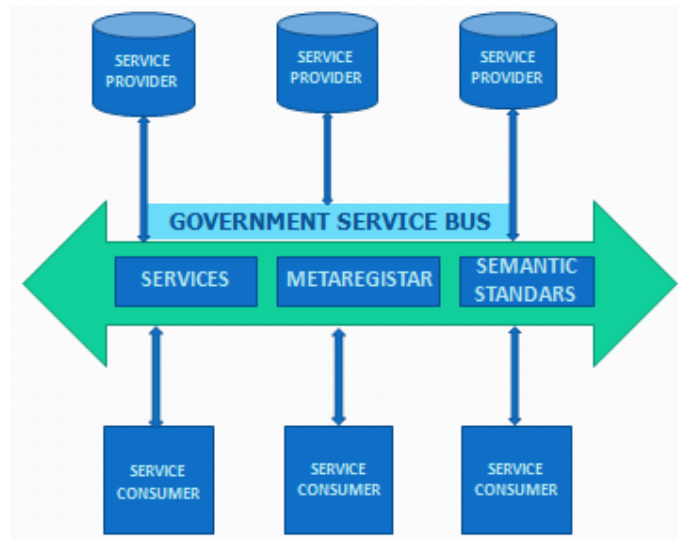
Uredbom o sadržaju i načinu vođenja podataka u jedinstvenom informacionom sistemu za elektronsku razmjenu podataka (“Službeni list CG”, broj 41/2015) uređeno je upravljanje ovim sistemom, tehnički zahtjevi, mjere zaštite, kao i postupanje po zahtjevu za prijavu na sistem i prijavi za razmjenu podataka.

Pravilnikom o evidenciji elektronskih registara i informacionih sistema državnih organa i organa državne uprave (“Službeni list CG”, broj 27/15) propisan je sadržaj podataka o elektronskim registrima i informacionim sistemima koje organi dostavljaju Ministarstvu, kao i sadržaj evidencije.

Pored Zakona o elektronskoj upravi, kojim je na sistemski način uređena oblast elektronske uprave, poseban iskorak napravljen je usvajanjem novog ***Zakona o upravnom postupku*** (“Službeni list CG”, br. 56/14, 20/15, 40/2016 i 37/2017) kojim je elektronska komunikacija izjednačena sa konvencionalnim načinom komunikacije. Takođe propisano je i da, javnopravni organ prilikom odlučivanja u upravnom postupku, po službenoj dužnosti vrši uvid, pribavlja i obrađuje podatke iz službenih evidencija i registara, koje vodi taj javnopravni organ, odnosno drugi nadležni organ, osim ako je pristup tim podacima ograničen u skladu sa zakonom.

OPIS JISERP-A

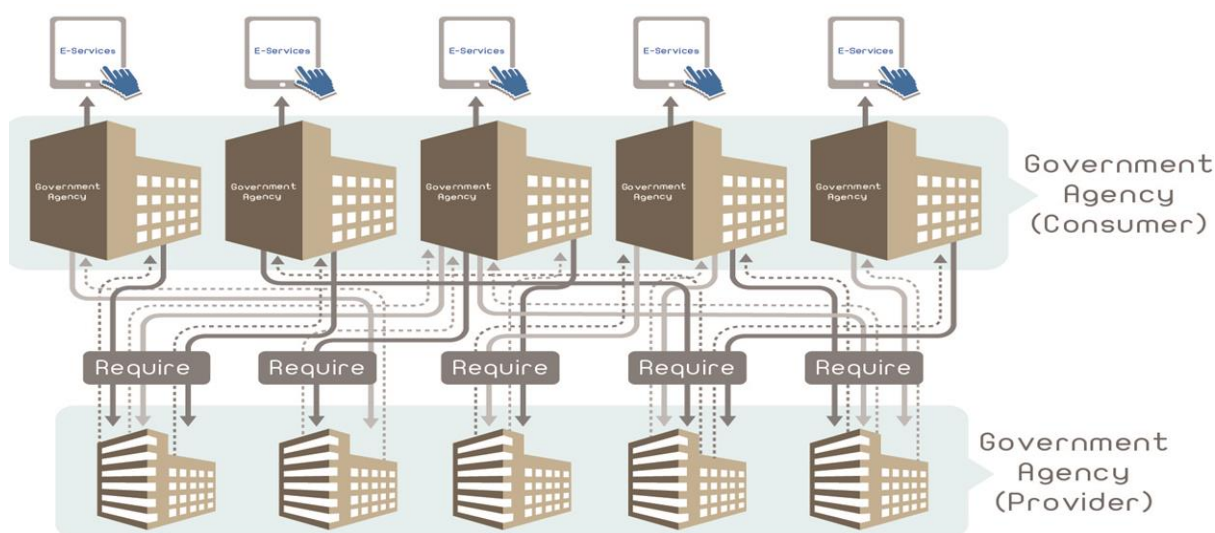
Jedinstveni informacijski sistem za elektronsku razmjenu podataka obuhvata: evidenciju elektronskih registara i informacijskih sistema, evidenciju elektronskih usluga i evidenciju semantičkih standarda zapisa podataka (sl.1). Koristeći centralizovanu bazu podataka o sadržaju elektronskih registara (metaregistar), državni organi i organi državne uprave su u mogućnosti da blagovremeno planiraju i vrše razmjenu podataka u svim pravcima gdje je to potrebno.

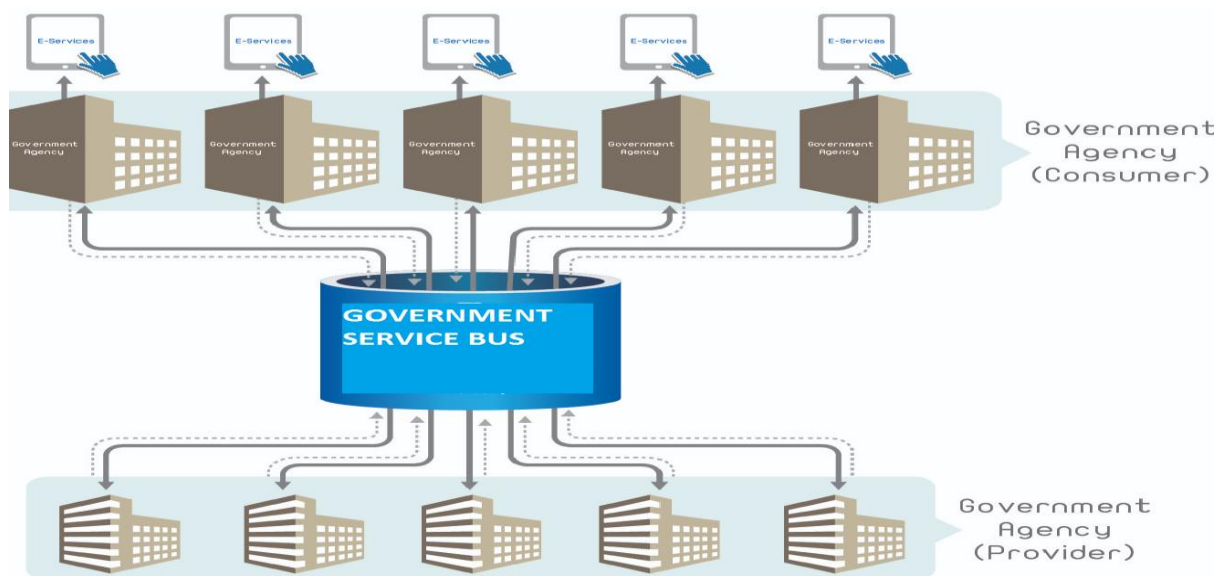
Sl.1 Jedinstveni informacijski sistem za elektronsku razmjenu podataka

Ispunjavanjem tehničkih zahtjeva u pogledu interoperabilnosti, postići će se da u proseku razmjene učestvuju svi organi koji raspolažu ili imaju potrebu za pribavljanjem podataka koji su u posjedu nekog drugog državnog organa, odnosno organa državne uprave.

Jedinstveni informacijski sistem za elektronsku razmjenu podataka omogućava razmjenu podataka između organa na unificiran način preko jednog kanala (Sl. 3) umjesto dosadašnje razmjene koja je bila na principu “peer to peer” što znači da su organi razmjenjivali podatke preko zasebnih pojedinačnih kanala (Sl. 2).

Sl. 2 Razmjena podataka između organa peer to peer

Sl. 3 Razmjena podataka između organa preko JISERP-a

Imajući u vidu da svi organi nijesu u mogućnosti da ispune utvrđene tehničke zahtjeve, rješenje JISERP je obuhvatilo mogućnost da se putem VPN pristupa ili endpoint sistema, koji se nalaze u istom segmentu mreže državnih organa, omogući pristup svim organima, čime se postiže da ukoliko organ koji razmjenjuje podatke ne može garantovati performanse sistema ili stalnu vezu sa sistemom na kome su smješteni servisi koje taj organ pruža, organ može podnijeti zahtjev za pomoćnu krajnju tačku - virtualnu mašinu koja se nalazi na infrastrukturi posebno namijenjenoj JISERP krajnjim tačkama i dodjeljuje se na osnovu procjena i opravdanosti zahtjeva. Pristupanje na ovaj način omogućava da se problemi sa performansama i komunikaciona pitanja, koja mogu dovesti do nedostupnosti servisa, riješe i da se na ovaj, alternativni, način omogući ravnopravan tretman svih organa bez obzira na trenutnu raspoloživost i tehničku opremljenost.

Predviđeno je da svi poslovni procesi koji se zasnivaju na razmjeni podataka u okviru organa budu obuhvaćeni JISERP sistemom. Za pravilno sagledavanje procesa koji se odnose na razmjenu podataka, pošlo se prije svega od analize učesnika procesa, aktivnosti iz kojih se sastoje procesi, događaja koji iniciraju procese, kao i rezultata poslovnih procesa.

Tokom realizacije poslovnih procesa vezanih za razmjenu podataka, neophodno je da organi, kao nosioci aktivnosti i glavni učesnici, postupaju po određenim poslovnim pravilima. Ona uključuju postupke i procedure kojima se propisuje način ponašanja, djelovanja i odlučivanja u organima.

Sistem podržava podnošenje prijave za uvid, preuzimanje i davanje podataka. Tako da je nakon izvršenih organizacionih aktivnosti na nivou organa i dobijanja konkretnih uloga od strane Ministarstva učesnicima u elektronskoj razmjeni omogućeno:

- vođenje metaregistra odnosno unos opštih podataka o registru i podacima koji se u njima vode, kao i informacionim sistemima. Metapodaci odnosno podaci o podacima su: naziv i opis podatka, da li je podatak sopstveni, od kog organa se preuzima ili kojem organu se daje, na koji način se podatak razmjenjuje i da li je jedinstveni identifikator;
- evidentiranje elektronskih usluga i semantičkih standarda zapisa podataka koja je sastavni dio metaregistra;
- podnošenje prijave za unos podataka o registrima i informacionim sistemima u sistem;
- podnošenje prijave organa za ustupanje podataka koji su u posjedu organa
- podnošenje prijave organa za preuzimanje podataka koji su u posjedu drugih organa sa ili bez odobrenja organa koji daje podatke;
- evidentiranje pristupa sistemu od strane organa i izvršenih transakcija razmjene podataka.

Osnovne prednosti implementiranja ovog sistema, odnosno elektronske razmjene podataka između organa su brži i efikasniji procesi, bez zastoja i gubitaka vremena, samim tim:

- poboljšava se interoperabilnost na procesnom, semantičkom i tehnološkom nivou;
- poboljšava se pristup podacima, informacijama;
- skraćuje se vrijeme neophodno za razmjenu podataka;
- poboljšavaju se tokovi procesa i njihova efikasnost;
- podaci se unose jednokratno u sistem;
- poboljšava se tačnost registara, postojeće greške se ažuriraju kroz sistem;
- eliminišu se skupa i nefleksibilna pojedinačnih rješenja.

Izazovi koji će pratiti implementaciju JISERP-a se mogu prepoznati u:

- obezbjeđivanju finansijskih sredstava za potrebe kreiranja servisa organa;
- dugoj implementaciji koja zavisi od velikog broja učesnika;
- otporu korisnika prema inovativnim rješenjima.

DOSADAŠNJE AKTIVNOSTI

Realizacija projekta razvoja jedinstvenog sistema za elektronsku razmjenu podataka se vrši u skladu sa potpisanim Sporazumom o zajedničkom finansiranju projekta Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) i Vlade Crne Gore, koji je Vlada usvojila na sjednici od 31. jula 2015. godine.

Vlada Crne Gore je za ovaj projekat izdvojila 500.000,00 € u 2015 godini i 100.000,00 € u 2016. godini, dok je UNDP izdvojio 300.000,00 € (po 100.000,00 € za period 2016-2018 iz ostatka neizmirenog iznosa doprinosa Vlade za pokrivanje troškova lokalne kancelarije UNDP za period 2007-2013 na osnovu Memoranduma o razumijevanju potpisanog između Vlade i UNDP).

Ugovor sa ponuđačem je zaključen 15. juna 2016. godine i saglasno tom ugovoru, odnosno Projektnom zadatku i Ponudi izvršioca koji čine sastavni dio Ugovora planirano je da se ugovoreni posao realizuje u roku od 36 mjeseci.

Kao pripremu projekta izrade JSIERPa, UNDP je u saradnji sa Ministarstvom za informaciono društvo i telekomunikacije organizovao konsultacije sa sljedećim institucijama:

- Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije,
- Ministarstvo prosvjete,
- Ministarstvo unutrašnjih poslova,
- Ministarstvo pravde,
- Ministarstvo rada i socijalnog staranja,
- Poreska uprava,
- Uprava za javne nabavke,
- Uprava za nekretnine
- Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

Dizajn JISERP-a, odnosno izradu tehničke dokumentacije je uradio Glavni tehnički savjetnik, kao i predlog tehničke specifikacije rješenja JISERP-a, kao i dizajn dva "pilot" servisa funkcionisanjem kojih će se testirati rad JISERP -a:

- Dokumentacija u postupku javnih nabavki - pribavljanje dokumentacija koju izdaju državni organi i organi državne uprave bez potrebe ponuđača da ih dostavljaju, što podrazumijeva vezu Ministarstva pravde, Poreske uprave, uključujući i Centralni registar privrednih subjekata i Ministarstvo unutrašnjih poslova, kao unapređenje usmjereno na privredne subjekte
- Upis u obrazovne ustanove svih nivoa - pribavljanje podaka koje izdaju državni organi i organi državne uprave bez potrebe roditelja ili staratelja da ih pribavljaju od MUP-a, Ministarstva prosvjete, Ministarstva zdravlja, kao unapređenje usmjereno na građane.

Nakon inicijalne posjete, glavni tehnički savjetnik na projektu je dostavio Izvještaj koji je sadržao dizajn i tehničku specifikaciju JISERP-a, što je predstavljalo osnovu za objavu tenderske dokumentacije za izbor najpovoljnijeg ponuđača za izradu rješenja JISERP-a.

Nabavka JISERP rješenja objavljena je u aprilu 2016. godine. Pored predstavnika UNDPa, u radu tenderske komisije sa statusom posmatrača je učestvovao i predstavnik

Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije (u daljem tekstu: MIDT), organa državne uprave nadležnog za informaciono društvo. Na osnovu ocjene dokumentacije, u tehničkom i finansijskom smislu, tenderska komisija UNDP je izabrala ponudu kompanije Aliter Technologies iz Bratislave, Slovačka, kao najbolju, nakon čega je ugovor sa ponuđačem zaključen u junu 2016. godine.

UNDP je u junu 2016. formirao projektni tim sastavljen od predstavnika Vlade (MIDT) i UNDP. Posjeta predstavnika Kompanije Aliter Technologies i njihove partnerske kompanije na ovom projektu (lokalna podrška) - S&T Crna Gora, je organizovana u junu 2016. godine. Nakon prve posjete, kompanija Aliter Technologies je dostavila Inicijalni izvještaj na osnovu čega je počela sa izradom JISERP-a.

Inicijalno rješenje JISERP-a je prezentovano u novembru 2016. godine.

U cilju kompletiranja JISERP rješenja, osim softvera za JISERP koji je isporučila kompanija Aliter Technologies, identifikovana je potreba nabavke dodatnog hardvera i softvera za funkcionisanje rješenja. Zbog ušteda postignutih na stavci za softver, Projektni tim je donio odluku da se nabavka hardvera dimenzonira u odnosu na dugoročnije potrebe za funkcionisanjem sistema.

U tom cilju, UNDP je objavio dva međunarodna tendera za nabavku firewall rješenja sa pratećom opremom, kao i serverske i „storage“ opreme. Organ nadležan za razvoj informacionog društva je dao saglasnost na specifikacije ponuđene opreme od najpovoljnijih ponuđača – kompanija SAGA za storage i servere, kao i kompanija Alef distribucija za CA API (firewall), nakon čega su se stekli uslovi za isporuku opreme. Isporuka i instalacija opreme je obavljena do 20. decembra 2016. godine u Data centru MJU.

Softversko rješenje je prezentovano predstavnicima MJU u martu i aprilu 2017. godine. Na sastanku u aprilu 2017. Ministarstvo javne uprave je izrazilo zabrinutost da JISERP ne može raditi na opremi koja je nabavljena i instalirana u decembru 2016. godine zbog moguće neusaglašenosti sa NATO standardima i privremeneo zaustavilo projekat. Nakon provjera kompatibilnosti opreme i odobrenja koje je dalo MJU, nastavljeno je sa daljim radom na projektu u septembru 2017. godine. Rješenje je prezentovano u februaru 2018. godine, kada je konstatovano da trenutna verzija JISERP-a treba obuhvatiti i unaprijeđeni modul za meta registar koji je trebalo uskladiti sa zakonskom regulativom, odnosno Uredbom o sadržaju i načinu vođenja podataka u jedinstvenom informacionom sistemu za elektronsku razmjenu podataka i Pravilnikom o evidenciji elektronskih registara i informacionih sistema državnih organa i organa državne uprave.

Dana 28.05.2018. godine MJU i UNDP-a su napravili presjek stanja softverskog rješenja i urađenih aktivnosti. Tom prilikom je na osnovu pregleda i analize legislative, projektne dokumentacije, dostavljenih dokumenata, brojnih i višečasovnih razgovora sa predstavnicima MJUa, Alitera i S&Ta po datim taccama, testiranja aplikativnog rjesenja, konstatovano da nije završeno sledeće:

- Vezano za metaregistar
 - metaregistar je sastavni dio JISERP-a, na osnovu izvoda iz Funkcionalnog dizajna, evidenciji registara i informacionih sistema;
 - Implementacija funkcionalnog metaregistra, u skladu sa zakonskom regulativom, je obaveza ponuđača;
 - metaregistar - evidencija registara i informacionih sistema se ne može voditi u skladu sa Zakonom o elektronskoj upravi, Uredbom i Pravilnikom u postojećoj verziji JISERP-a;
 - u JISERP-u nisu pokrivena sva polja iz obrazaca 1 i 2 Pravilnika;
 - ne postoji mogućnost vođenja evidencije elektronskih usluga - član 4 Uredbe, odnosno rješenja kojim se utvrđuje ispunjenost uslova za pristup - član 12 Uredbe.
- Pored navedenog neophodno je da:
 - Aliter definiše tehničke zahtjeve i sigurnosne standarde za pristup JISERP-u - član 5 i član 8 Uredbe
 - JISERP sistem podržava podnošenje zahtjeva prijave za razmjenu koja sadrži podatke propisane članom 13 Uredbe na bazi podataka iz metaregistra - član 13, stav 3 Uredbe, Obrazac 2
 - JISERP sistem podržava praćenje toka prijave kroz proces odobravanja - član 13 Uredbe
 - JISERP sistem podržava vođenje evidencije rješenja o zahtjevu za pristup - član 12 Uredbe
 - Evidencija rješenja o zahtjevu za pristup JISERP-u treba da sadrži podatke o: organu po čijem zahtjevu je rješenje donijeto:
 - državnom službeniku koji je u organu zadužen za održavanje elektronskih registara koje organ vodi i informacionih sistema kojima organ upravlja;
 - pravnom osnovu za razmjenu podataka preko JISERP-a;
 - ispunjenosti tehničkih zahtjeva i sigurnosnih standarda iz stava - član 12 Uredbe;
 - JISERP sistem podržava vođenje evidencije pristupa tom sistemu za elektronsku razmjenu podataka koja sadrži propisane informacije o razmjeni podataka. Evidentiranje pristupa JISERP-u vrši se putem audit logova. Vođenje evidencije pristupa Sistemu koja treba da sadrži informacije o razmjeni podataka, a naročito o:
 - tome kad je izvršena razmjena podataka;
 - jedinstvenom identifikatoru;
 - identifikacionom broju organa koji daje na korišćenje podatke u procesu razmjene podataka;
 - identifikacionom broju organa koji pristupa, vrši uvid ili preuzima podatke u procesu razmjene podataka;
 - pravnom osnovu za razmjenu podataka;
 - jednoznačnoj šifri koju sistem dodjeljuje prilikom svake razmjene prenosa podataka.

- JISERP u evidenciji audit logova sadrži podatak pravni osnov - član 14 Uredbe.

U periodu od maja do oktobra 2018. godine softversko rješenje je unaprijeđeno i usklađeno sa pomenutom regulativom i konstatovanim nedostacima.

Finalna verzija rješenja JISERP-a je prezentovana MJU 18. oktobra 2018. godine, nakon čega je rješenje prihvaćeno od strane MJU i stvorili se uslovi da otpočne faza produkcije. Funkcionanosti JISERP sistema su testirane i utvrđeno je da rade u skladu sa navedenim karakteristikama. Obaveza kompanije koja je isporučila JISERP jeste održavanje sistema u periodu od dvije godine od dana prihvatanja od strane MJU.

Dana 25. oktobra 2018. godine održana je radionica sa predstavnicima Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva prosvjete, Ministarstva pravde, Ministarstva rada i socijalnog staranja kao i Uprave za nekretnine i Poreske uprave gdje je prezentovano finalno rješenje JISERP-a i dogovoreni su dalji koraci u dijelu ostvarivanja neophodnih preduslova za pristup JISERP-u.

MJU je nakon radionice obavijestilo organe, da je sistem pripremljen za produkciju i da u skladu sa zakonskom regulativom dostave zahtjev za pristup sistemu. Zahtjev za pristup JISERP-u podnijeli su Poreska uprava, Ministarstvo pravde, MUP, MRSS i Ministarstvo prosvjete i donijeta su rješenja za pristup JISERP-u za pomenute institucije;

Na osnovu zahtjeva dostavljenih od strane institucija i nakon utvrđivanja ispunjenosti tehničkih uslova i sigurnosnih standarda, pristup JISERP-u je omogućen:

- Ministarstvu pravde;
- Ministarstvu unutrašnjih poslova;
- Ministarstvu rada i socijalnog staranja;
- Ministarstvu prosvjete;
- Poreskoj upravi.

Nakon odobrenog pristupa sistemu, pripremljen je Izvještaj o ispunjenosti tehničkih uslova za pristup, uvid i preuzimanje podataka preko JISERP-a, na osnovu kojih su u JISERP-u registri koji mogu razmjenjivati podatke preko ovog sistema.

AKTIVNOSTI KOJE SU U TOKU

Sa predstavnicima gore pomenutih institucija je dogovoreno da se, a u skladu sa tehničkim mogućnostima u organima, pokrenu sljedeći servisi preko JISERP-a:

- Uvid u podatke iz Centralnog registra privrednih subjekata (CRPS);
- Uvid u podatke iz Centralnog registra obveznika i osiguranika (CROO);
- Uvid u podatke iz Registra kaznene evidencije;
- Uvid u podatke iz Registra djece u vaspitno obrazovnim institucijama.

Trenutno se sprovode aktivnosti na unosu podataka za razmjenu podataka organima kojima su donijeta rješenja za pristup JISERP-u, i to:

- Centralni registar stanovništva;
- Centralni registar obveznika i osiguranika;
- Centralni registar privrednih subjekata;
- Registar kaznene evidencije;
- Registar djece u vaspitno-obrazovnim ustanovama.

U cilju kreiranja liste svih poslovnih procesa koji u svom radu već koriste razmjenu podataka kreiran je spisak svih registara iz kojih se preuzimaju ili dostavljaju podaci za realizaciju poslovnih procesa.

Putem JISERP-a u testnom okruženju trenutno podatke razmjenjuju gore navedeni organi, odnosno omogućena je razmjena podataka između:

- Poreske uprave i Ministarstva rada i socijalnog staranja, odnosno između Centralnog registra obveznika i osiguranika i Informacionog sistema socijalnog staranja;
- Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva rada i socijalnog staranja, odnosno između Centralnog registra stanovništva i Informacionog sistema socijalnog staranja;
- Ministarstva unutrašnjih poslova i Ministarstva pravde, odnosno Registra oružja i Registra kaznene evidencije;
- Ministarstva prosvjete i Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno Registra djece u vaspitno-obrazovnim ustanovama i Centralnog registra stanovništva
- Ministarstva unutrašnjih poslova i Poreske uprave, odnosno registara MUP-a i Centralnog registra privrednih subjekata

Na sistemu su instalirane testna i produkciona verzija JISERP-a. Osnovne funkcionalnosti sistema koje se odnose na administraciju (unos podataka u metaregistar; podnošenje elektronske prijave za ustupanje autentičnih podataka i podnošenje elektronske prijave za preuzimanje autentičnih podataka) su testirane i rade u skladu sa traženim karakteristikama.

Prva faza implementacije projekta obuhvata uspostavljanje elektronske razmjene podataka između pet ključnih registara, a to su: Centralni registar stanovništva, Centralni registar privrednih subjekata, Centralni registar poreskih obveznika i osiguranika, Registar o broju djece u vaspitno obrazovnim ustanovama i Registar kaznene evidencije. Na ovaj način omogućiće se nesmetano komuniciranje u pogledu razmjene podataka između Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva prosvjete, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva pravde i Poreske uprave.

Interoperabilnost između ovih registara prepoznata je u Strategiji reforme javne uprave Crne Gore 2016-2020. a za potrebe njenog praćenja i evaluacije određen je pasoš indikator.

Povezivanje ovih sistema omogućiće realizaciju planiranih pilot servisa:

- Dokumentacija u postupku javnih nabavki – pribavljanje dokumentacija koju izdaju državni organi i organi državne uprave bez potrebe ponuđača da ih dostavljaju, što podrazumijeva vezu Ministarstva pravde, Poreske uprave, uključujući i CRPS i MUP, kao unapređenje usmjereno na privredne subjekte;
- Upis u obrazovne ustanove svih nivoa – pribavljanje podataka koje izdaju državni organi i organi državne uprave bez potrebe roditelja ili staratelja da ih pribavljaju od MUP-a, Ministarstva prosvjete, Ministarstva zdravlja, kao unapređenje usmjereno na građane.

Osnov JISERP-a predstavlja metaregistar podataka o registrima i informacionim sistemima koji se vode u državnim organima i organima državne uprave. Za formiranje metaregistra korišćena je Evidencija registara i informacionih sistema koji se vode u tim organima. U metaregistru se vode i podaci o podacima koji se vode u organima. Takođe, metaregistar sadrži i informacije od kojeg organa se podatak preuzima, kojem organu se daje i na koji način. Metaregistar je dio JISERP-a i samo podaci koji se vode u njemu mogu biti razmijenjeni preko JISERP-a. Izvršena je obuka administratora pet ključnih organa za unos podataka o registrima u sistem.

U cilju uspostavljanja jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka testirana je razmjena podataka između Poreske uprave i Ministarstva rada i socijalnog staranja. U tu svrhu podaci se iz Centralnog registra obveznika i osiguranika preuzimaju za potrebe Registra materijalnih davanja. Cilj je da se razmjena podataka koja se vrši između ova dva organa putem posebnog servisa obavi preko jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka. Razmjena podataka u testnom okruženju obuhvata i preuzimanje podataka iz Centralnog registra privrednih subjekata i Centralnog registra stanovništva. Planirano je i davanje podataka Ministarstva pravde i Ministarstva prosvjete putem JISERP-a odnosno povezivanje Registra kaznene evidencije i Registra djece u vaspitno-obrazovnim ustanovama na sistem u testnom okruženju.

Kako bi se svi akteri u elektronskoj razmjeni podataka upoznali i blagovremeno pripremili za pristup sistemu, Ministarstvo je organizovalo niz aktivnosti poput: organizovanja prezentacija, sastanaka na međuresorskom nivou, obavješćavanja svih organa državne uprave o organizacionim i tehničkim zahtjevima koje organi treba da ispune.

Jedna od komponenti ovog projekta je i **izvještaj o razvoju po mjeri čovjeka na temu IKT i razvoja**. U okviru Izvještaja, UNDP će obraditi pitanje značaja IKT za podsticanje ekonomije i veću transparentnost i efikasnost državne uprave u cilju poboljšanja kvaliteta života svih građana u Crnoj Gori. Izvještaj će se otvoriti raspravu o načinima na koje se tehnologija može koristiti za održivi razvoj po mjeri čovjeka. Dodatno, izvještaj će identifikovati različite načine upotrebe tehnologije u specifičnim oblastima socio-ekonomskog razvoja i ocijeniti njegov potencijal kao instrumenta za razbijanje prepreka za stvaranje i širenje znanja, participaciju građana i stvaranje nove ekonomske vrijednosti za društvo.

Za istraživanje koje je podloga za dalji rad na Izvještaju, UNDP je angažovao kompaniju IPSOS, koja je prezentovala rezultate Istraživanja uticaja IKT na dalji razvoj Crne Gore predstavnicima Ministarstva ekonomije, Ministarstva javne uprave, Ministarstva prosvjete, Ministarstva nauke nakon čega će UNDP odabrati glavnog autora Izvještaja koji će analizirati nalaze istraživanja i finalizovati Izvještaj u toku 2019. godine.

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

Ukupna vrijednost projekta je 900.000,00€ za period 2015-2018. godine. Nakon što je Vlada ispunila obavezu uplate prvog dijela finansijskog doprinosa Projektu **jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka između državnih organa i organa državne uprave** UNDP-u, 22. septembra 2015. godine, u iznosu od 500.000,00 €, UNDP je otpočeo realizaciju projekta. Ministarstvo je ispunilo sve obaveze iz Sporazuma time što je dodatno opredijelilo 100.000,00 € za 2016. godinu. UNDP je ispunio obavezu iz Sporazuma opredjeljivanjem dodatnih 300.000,00 € za finansijski doprinos projektu za tri godine 2016., 2017. i 2018. godinu.

Prilivi:	2015	2016	2017	2018
Vlada Crne Gore	500.000	100.000		
UNDP		100.000	100.000	100.000
Ukupno:	500.000	200.000	100.000	100.000

Komponenta	Troškovi
Dizajn sistema – konsultantske usluge	10.178
Uspostavljanje okvira interoperabilnosti i međuinstitucionalna povezanost - konsultantske usluge	18.760
Razvoj i implementacija systemske platforme i aplikacije za interkonekciju i razmjenu podataka – softversko rješenje	450.000
Izgradnja infrastukturnih i administrativnih kapaciteta – hardver	210.165
Konsultantske usluge – izrada izvještaja NHDR	10.480
Ostali troškovi (komunikacije)	9.000
Menadžment projekta - Projektni tim, troškovi prevoza, kancelarije i sl.	90.000
7% UNDP fee (GMS)	56.000
U K U P N O:	854.583

Preostali iznos sredstava će biti iskorišćen za izradu Izvještaja o razvoju po mjeri čovjeka, kako je i planirano inicijalnim budžetom.

BUDUĆE AKTIVNOSTI

S obzirom da implementacija ovog, po svom značaju strateškog projekta zahtijeva intenzivnu saradnju sa svim organima, neophodno je unaprijediti profesionalne kapacitete zaposlenih, koji su akteri u procesu elektronske razmjene podataka. Programima obuke za zaposlene iz oblasti elektronske uprave i upravljanja ljudskim resursima svakako će se doprinijeti da se zaposleni na poslovima razmjene edukuju i lakše organizuju u sistemu elektronske razmjene podataka. Sistem treba da funkcioniše kao jedinstvena pristupna tačka za sve programske elektronske komunikacije između internih sistema i organa u poslovnim procesima

Dinamika povezivanja elektronskih registara biće obuhvaćena Akcionim planom za realizaciju projekta, koji će biti usklađen sa katalogom elektronskih usluga i potrebom za uspostavljanjem prioritenih elektronskih usluga koje su zacrtane u strateškim dokumentima prije svega Strategiji razvoja informacionog društva i Strategiji reforme javne uprave.

Realizacija Akcionog plana zahtijeva stvaranje institucionalnih mehanizama za njegovu realizaciju, što navodi na potrebu formiranja tima (radne grupe) koji će raditi na pripremi Akcionog plana za realizaciju projekta i na izradi periodičnog izvještaja za potrebe izvještavanja o realizaciji projekta.

Osim obaveze Ministarstva javne uprave da na propisan način upravlja JISERP-om, funkcionisanje ovog sistema zavisice i od spremnosti svih učesnika da razmjenjuju podatke. Stoga je u radu tima/grupe potrebno uključiti predstavnike državnih organa/ organa državne uprave koji za svoje potrebe prikupljaju, obrađuju i čuvaju podatke.

ZAKLJUČAK

Uspostavljanjem jedinstvenog informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka između državnih organa i organa državne uprave stvaraju se uslovi za unaprjeđenje efikasnosti i efektivnosti rada javne uprave, a posebno uslovi koji se odnose na pribavljanje dokumenata po službenoj dužnosti. Nadalje, ovaj sistem pruža podršku za dalji razvoj elektronske uprave i omogućava veću efikasnost u pružanju usluga građanima i privredi, u skladu sa važećim propisima, primjenom savremenih tehnologija.

Cilj ovakvog sistema je uspostavljanje interoperabilnosti između elektronskih registara koji su podrška pružanju javnih usluga institucijama (G2G), građanima (G2C) i preduzećima (G2B). Ostvarivanjem ovog cilja stvaraju se preduslovi za komunikaciju između postojećih sistema i bržu razmjenu informacija između građana i službenika, omogućava se pružanje usluga elektronskim putem, te omogućava automatizovana razmjena i korišćenje velikih količina podataka smještenih u registrima javne uprave. Osnovna funkcija centralnog, interoperabilnog sistema je da institucijama obezbijedi jedinstvenu komunikacionu platformu za razmjenu podataka, a samim tim i kvalitetno i brzo pružanje usluga.

U cilju efikasnije implementacije ovog informacionog sistema u narednom periodu potrebna je intenzivna saradnja Ministarstva javne uprave sa organima državne uprave i državnim organima, kao i organizacija edukativnih radionica kako bi se korisnici upoznali sa novim procesima prilikom elektronske razmjene podataka.

Prilog 1:

Državni organi i organi državne uprave, koji vode elektronske registre i upravljaju informacionim sistemima, koji trebaju podnijeti zahtjev za pristup jedinstvenom informacionom sistemu za elektronsku razmjenu podataka:

- Ministarstvo finansija
- Ministarstvo odbrane
 - o Uprava carina
 - o Uprava za nekretnine
- Ministarstvo vanjskih poslova
 - o Uprava za dijasporu
- Ministarstvo nauke
- Ministarstvo kulture
 - o - Uprava za zaštitu kulturnih dobara
- Ministarstvo ekonomije
- Ministarstvo saobraćaja i pomorstva
 - o Lučka uprava
 - o Uprava pomorske sigurnosti
 - o Direkcija za saobraćaj
 - o Direkcija za željeznice
- Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
 - o Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove
 - o Uprava za šume
 - o Uprava za vode
- Ministarstvo održivog razvoja i turizma
 - o Direkcija javnih radova
 - o Agencija za zaštitu prirode i životne sredine
- Ministarstvo zdravlja
- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava
 - o - Uprava za zbrinjavanje izbjeglica
- Ministarstvo sporta
- Uprava za kadrove
- Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma
- Uprava za javne nabavke
- Uprava za inspeksijske poslove
- Uprava za ugljovodonike
- Uprava za imovinu
- Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu
- Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore
- Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Crne Gore
- Fond rada Crne Gore